

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas VII. De impedimentis Intensionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

SUPPONO 3. *Triplicis in presenti reflectionis habendam esse rationem. Primo* ejus quæ fit in pariete: *Secundo* ejus quæ fit in speculo. *Tertio* ejus quæ fit in vitro ustivo. Harum trium reflexionum in hoc est differentia: quia prior reflectit lucem, sed principale luminosum non repræsentat. Secunda & reflectit, & repræsentat. Tertia & reflectit & repræsentat, & transmittit fortius, quam si immediate egisset agens. Rursus sicut triplex est conditio ipsorum corporum reflectentium, sic & duplex est conditio qualitatum reflexibilium, quales ordinariè in presenti considerantur: Calor scilicet & Lux. Porro calor reflexus à pariete, non semper est tantus, quantus est in partibus vicinioribus principali calefactivo; Jam autem lux reflexa major est in pariete, quam in partibus, & in medio, inter parietem & luminarum principale interceptum.

SUPPONO IV. *Cur lux sit major in pariete reflectente in debita distantia & minor interdum calor.* Dixi interdum, quia à Sole, magis calefit, v. g. paries, quam aer intermedius. Cujus missis aliis rationibus, hæc posset dari causa, nempe natura qualitatibus, & natura principalis agentis. Deinde quia paries est magis densus, quæ densitas resistit calori, & hæc resistentia agere superatur, licet hac resistentia victa, major possit postea reperiri calor in pariete, etiam semoto principali calefactivo.

SUPPONO V. *Ex jam præsuppositis, salvari ea, quæ diximus supra, in hac materia salvanda fuisse.* *Salvatur imprimis:* Cur simile non agat in simile, quia intensio illa effectivè proficiscitur ab ipso principali agente, posita obfistentia corporis oppositi. *Salvatur item,* quod minus intensum non agat in magis intensum, quia tota illa actio non debet tribui qualitati receptæ, sed ipsi principali, quod eousque qualitatem intendet, quousque habebit virtutem naturalem illam intendendi. *Denique, salvatur,* quomodo cum in corpore obfistente, quantumvis producatur intensior qualitas, non agatur tamen in distans, quia toto medio transmittitur qualitas ininterrupta. Quando autem in vitro ustivo opposito Soli, non perficitur nisi incerta parte ustio, rejici debet in transmissionem radiorum, quæ fit pyramidaliter basi, quæ basis quasi inhaeret vitro, cujus cornus pars ea est, ubi perficitur ustio.

Ex his suppositis

Ratio majoris intensiōis ex reflexione est.

Quia qualitas spargenda in partes ultteriores sphaeræ, impeditur à corpore obfistente ne ulterius progrediat, pergit autem principale in producenda quam potest qualitate, quæ qualitas quia est accidens, recipi debet in subjecto. Quod ipsum subjectum, quia jam est simili qualitate informatum, ex adventu similis alius qualitatis, intenditur.

Antiperistaseos autem causa est, imprimis in corpore calido. Quia scilicet illud dum obfiscitur à corpore frigido, habet extimas sui partes constrictas, quæ constrictione posita, partes calidiores & tenuiores prohibentur expirare, expiratio neque prohibita, totus ille calor introrsum continetur, & tamen dum principale agens pergit in agendo, id, quod deberet in partes remotiores diffundi, in vicinioribus partibus ponitur, adeoque intenditur. Hocque significavit Aristoteles 1. Meteororum summa 3. capite 1. 41. Meteororum summa 7. capite 2. & Problemate 23. & 29. Si ulterius velis indagare, cur calx oleo superfusa non ardeat, ardeat autem aqua superfusa, id referri debet in hoc principium, quia oleum cum sit subtilioris naturæ quam aqua, hinc ei semper supernat, non potest ita constringere partes extimas calcis, adeoque minus prohibet, ne calidae exhalationes calcis expirent. Rursus in corpore frigido, quando scilicet circumobfiscitur frigidum à calido, intendit suum frigus, hæc ratio intensiōis assignari posset. Quia calidum laxat poros frigidi, quibus laxatis, exhalationes calidae & tenues facilius exeunt, relinquuntque corpus cum sola qualitate, aut majori prædominio frigidi. Hæc omnia cæteris paribus sunt accipienda. Quia quando tepida aqua exponitur frigori, citius congelatur, quam calida, cum tamen propter circumpositum frigus intendi deberet adeoque diutius resistere. Accipiendum inquam hoc est cæteris paribus, nam si sit corpus circumobfiscens excedens activitate, intendatque etiam illam, lequetur potius citius expulsio oppositi, ut contigit in congelatione aquæ tepidæ.

DIFFICULTAS VII.

De Impedimentis Intensiōis.

SUB hoc titulo agatur in primis de Resistentia qualitatū, deinde de reactione & repassione.

PRÆMITTO I. *Qualitates contrarias, quales sunt, v. g. calor & frigus, posse esse secum naturaliter in gradu remisso.* Est assertum Aristotelis 5. Physicorum textu 19. & Metaphysicorum textu 36. Ratio, quia quando calefit aqua, vel ponitur aliquid caloris, vel non! Si non ponitur caloris aliquid, ergo non calefit, quod est contra suppositionem, supponitur enim calefieri, calefieri autem non potest, nisi calore, sicut nec dealbari nisi albedine, quod si cum calefit aqua, produciatur aliquid caloris, vel manet aliquid frigoris, vel non, si non manet. Ergo ex templo fit calidum, quod fallum est: Si manet aliquid frigoris. Ergo cum nec sit maximus calor, nec maximum frigus, manebunt illæ duæ qualitates in eodem subjecto, secundum gradus remissos.

Respon-

RESPONDET Gregorius, producit tunc non nisi qualitatem mediam, ita ut color rubeus, vel caruleus, misceatur ex coloribus extremis.

CONTRA. Tum quia, si illa qualitas media, indivisibiliter una, potest esse partim calida, partim frigida. Ergo multo magis subjectum, ratione diversarum qualitatum, potest esse partim calidum, partim frigidum, & si calor & frigus, non eam habent contrarietatem, quo minus possint eandem indivisibilem entitatem constituere. Ergo nec habent talem entitatem, ut se in gradibus remissis non possint compati; difficilius enim est, imo & impossibile, ut eadem sit anima bovis, & asini, licet saltem divinitus secum stare possint. Tum quia salvari potest remissio per amissionem præexistentium graduum. Ergo sine necessitate ad novas entitates recurratur. Tum quia non implicat istos gradus remissos secum stare, nec quidquam arguit, id de facto, non evenire.

DICES I. In oppositum esse paritates aliquas.

PRIMA PARITAS est. Assensus & dissensus, amor & odium, non possunt se compati in gradibus remissis. Ergo nec frigus & calor.

RESPONDETUR, *Disparitas est*, quia pro priori nulla est experientia, quæ habetur pro posteriori, ad eum modum, quo nec ipsi oppositi admittunt qualitatem neutram odii & amoris. Rursus, quia supponitur à communiori sententia in entitate positiva assensus, fundari consequenter negatio dissensus, consequenter inferitur non posse illos stare secum. Jam autem positio aliorum graduum, non infert negationem aliorum graduum, & hoc est remissos gradus secum stare.

Secunda PARITAS est. Idem non potest esse magis & minus calidum. Ergo neque simul calidum & frigidum.

RESPONDETUR. Magis & minus calidum, spectari possunt vel ratione diversarum formarum, vel ratione ejusdem. Si spectentur ratione diversarum formarum, & graduum, falsum est antecedens, consequenter etiam ratione diversarum formarum, poterit aliquid esse partim frigidum, partim calidum. Si autem difficultas procedat de magis calido & minus calido, respectu ejusdem formæ, id non poterit evenire, quia nihil respectu eodem, est magis & minus; non eodem autem respectu, illa aqua esset frigida & calida.

Tertia PARITAS est. Non potest idem calefacere & frigefacere, simul congregare & disgregare heterogenea. Ergo nec simul esse calidum & frigidum.

RESPONDETUR, Antecedens esse verum, ratione ejusdem formæ, & principii immediati; nego autem ab eadem formæ & principio immediato, esse illic calidum & frigidum.

DICES II. Calor & frigus, etiam in remississimis gradibus accepta, sunt adhuc contraria. Ergo esse in eodem subjecto non possunt.

RESPONDETUR. Non ideo calor & frigus intensus non possunt esse simul in eodem subjecto, quia sunt simpliciter contraria, sed quia sunt contraria in excellenti, nullumque datur principium, quod utramque æqualitatem inducere possit in idem subjectum, quod à posteriori experientia probat. Jam autem experientia probat dari tepidum, scilicet utroque opposito habito, non in gradu excellenti.

DICES 3. Aristoteles videtur negare, quod possit esse aliquid album & nigrum. Respondetur. Procedere doctrinam Aristotelis de albo & nigro, sine addito, adeoque sumptis in excellenti.

PRÆMITTO II. Duas qualitates etiam in gradu excellenti contrarias, posse divinitus in eodem subjecto esse. Ratio, quia id non implicat, probaturque in simili de formis substantialibus in Physica.

PRÆMITTO III. Tunc dum naturaliter in gradibus remissis, stant secum qualitates contrariæ, faciunt sibi resistantiam, reagent & repatiuntur, quod etiam contingeret, si divinitus in gradibus intensis secum starent, & ab agendo & reagendo non impedirentur à Deo. *Ut hoc totum intelligatur, sit*

Punctum Difficultatis I.

De Resistentia qualitatum.

QUÆRES I. Quotuplex sit Resistentia.

ASSERO, *duplicem esse Resistentiam*. Unam Positivam, aliam Negativam. Seu quod idem est, unam activam, & aliam nonnisi formalem, vel phrasi Suarii. Unam per immediatam repugnantiam, hoc est nihil producendo, & alia est per resistantiam radicalem, sitam in diminutione virtutis alius contrarii, sic v. g. dum calor reagit contra frigus, dicitur habere resistantiam positivam, seu activam, seu radicalem, seu diminutivam virium sui contrarii. Quando autem nihil agendo, petit una forma, ne altera secum informet idem subjectum, ista dicitur resistantia formalis negativa, seu per immediatam repugnantiam. *Sed aliter*

EXPLICANT I. Conimbricenses Resistentiam negativam, & eam condistinguunt à privativa. Resistentiam negativam appellant incapacitatem subjecti ad formam aliquam recipiendam. Resistentiam autem privativam tribuunt subjectis formæ capacibus, cum ei tamen ægrè aut nequiquam cedant. Prior resistantia

† (F) 3

conve

conveniet Angelo, aut unicuique substantiæ spirituali, respectu accidentium materialium, præcipue quantitatis. Secundam resistantiam habet lapis, ne frangatur, vel ne moveatur sursum. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia resistantia illa negativa, est potius incapacitas, incapacitas autem, non est idem cum resistantia, sicut homo non dicitur resistere, ne etiam supernaturaliter sit Leo, sed potius est incapax ut sit, resistantiaque potius importat contententiam ne vincatur, cum cæteroqui quocunque modo vinci possit. Angelusque non dicitur resistere ne illi naturaliter uniatur quantitas; sed incapax est.

EXPLICAT II. Oviedo hic controversia 6. numero 1. & condistinguit resistantiam activam. Unam quidem secundum quam, una qualitas immediate agit in aliam, & hanc dicit esse impropiam resistantiam, & aliam secundum quam unum, non agit in aliud, & tamen active illi resistit, eamque resistantiam dicit esse propriam. Quod ipsum ita proponit. Ponamus duo agentia contraria, quorum neutrum agit in aliud, idque ideo quia vel Deus illis denegat concursum, ne in se agant, vel sunt posita extra sphaeram, ut in se agere non possint. Ponamus rursus quod illa duo agentia contraria, agant in tertium passum. Ponamus deinde quod calidum ut octo, applicatum illi passo, producat gradus quatuor caloris, & frigidum ut octo, quatuor vel tres gradus frigoris; quo casu, illa duo contraria, impediunt se, quia calidum ut octo produxisset septem gradus caloris, nisi illi restitisset frigidum ut octo, & tamen hæc resistantia non est formalis, quia formalis resistantia consistit in informatione qualitatum. Jam autem antecederet ad calorem productum, resistebat agens calidum, ne frigidum præoccuparet subiectum, frigiditate producta; imò hæc resistantia præcedebat natura productionem qualitatum, adeoque resistantiam formalem, quæ ipsis formis identificatur. Non ergo illa resistantia est formalis, non etiam illa resistantia, & resistantia activa, qualem ponit communis sententia, quia hæc stat in destructione contrarii, vel gradus ipsius, quæ destructis tunc non peragitur. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia confundit duo quæ erant distinguenda. Alia hæc est propositio, an præter resistantiam formalem & activam, possit ex alio capite fieri repugnantia & impeditio, ne aliqua forma sint in eodem subiecto: & alia, an inter ipsas formas quæ tales, detur alia repugnantia, quam formalis & activa. Prior propositio quam probat Oviedo, est vera, unde illa impeditio, potest fieri ab incapacitate subiecti, & à defectu virium agentis. Posterior propositio est falsa, nec eam probat argumentum Oviedo.

NON SATISFACIT II. Quia suppositio, secundum quam illæ duæ formæ non agunt in se, bona est. Nam supposito quod DEUS illis formis subtrahat concursum activum, adhuc illæ habent repugnantiam activam, non quidem actu exercitam, sed exercibilem. Sicut impediente DEO ne quantitas extendat in ordine ad locum, adhuc quantitati convenit extensio proxima in ordine ad locum. Altera suppositio, in qua ponuntur illa agentia contraria, extra sphaeram agendi contra se, non concludit quod illis non competat adhuc eo casu resistantia activa. Si scilicet conditio hæc, quæ est poni agentia, in certa sphaera, ponatur, quanquam si dicatur poni extra sphaeram illa agentia, non debet id rejici in resistantiam aliquam, ut vult Oviedo; hæc enim non habetur, si agens extra sphaeram sit, sed potius in impotentiam. Ergo ostenditur potius impotentia, quàm nova aliqua præter dictas resistantia.

NON SATISFACIT III. Quia non probat Oviedo, quod eo casu non detur reactio & repassio, adeoque quod tunc non sit resistantia activa.

QUÆRES II. Quid sit Resistantia formarum?

Repugnantia communis ad Formalem & Activam. Est repugnantia seu disconvenientia formarum inter se. Hæc ipsa dividitur in eam, quæ est per ipsam entitatem formæ, & vocatur formalis. Et in eam, quæ petitur ex productione alicujus qualitatis, & hæc vocatur activa: *Explicanda erit utraq.*

ASSERO I. *Resistantiam formalem, si sumatur secundum quod subest nostris conceptibus, non aliud est, quam formalitas, secundum quam, una forma impossibilis est cum alia, exigique suam solitariam conservationem. Dicit illi formalitas impossibilitatem cum alia forma, si enim esset composibilis, non interveniret resistantia. Sicut quia albedo & dulcedo sunt composibiles, non resistunt sibi, deponit item solitariam sui conservationem, quia si illam non exigit, posita forma contraria non censetur resistere illi, sed potius cedere. Sic explicata resistantia, convenit radicaliter & remote etiam non productis formis, proximè autem, jam productis.*

ASSERO II. *Resistantiam formarum in Re, non aliud esse quam ipsam entitatem formarum quæ ex sua ratione specifica deponit, ne simul informant idem subiectum. Dixi ex ratione specifica, quia gradus duo caloris, non possunt informare subiectum, quod jam informant gradus octo caloris, neque tamen gradus duo caloris dicunt resistantiam, cum octo gradibus caloris,*

ita

ita ut illa impossibilitas, non ex oppositione formarum oriatur, sed ex incapacitate subiecti. E contra gradus frigoris ut tria, cum gradibus caloris ut quinque, dicunt resistenciam formalem, quatinvis idem subiectum informare possint, quia habent ex ratione sua specificam resistenciam.

QUÆRES III. Quotuplex sit Resistencia formalis?

Condistinguit hic Oviedo Resistenciam formalem, in resistenciam in actu primo & resistenciam in actu secundo. Resistenciam in actu primo, dicit fieri per ipsam entitatem formalem. Resistenciam autem in actu secundo, dicit constitui per presentiam contrarii in actu secundo. *Utrum haec difficultas resolvatur.*

ASSERO I. Resistenciam formalem in actu secundo, attendendo ad modos nostros concipiendi, non constitui per hoc, quia illi aliquid contrariatur, vel opponitur contrariando, tanquam terminus.

RATIO, quia Resistencia ex modo nostro concipiendi non est illud contrarium, sed contra contrarium. Ergo contrarium potius erit terminus illius oppositionis, in actu secundo, & non oppositio, adeoque nec ipsa resistencia formaliter sumpta.

ASSERO II. Resistenciam formalem in actu secundo ex modo nostro concipiendi, esse formalitatem, in actu exercito opponentem sese contrario.

RATIO, quia si oppositio formalis exercetur aliquo superaddito, tunc resistencia formalis, esset. Actus Phycus secundus, ut Quo opponendi. Ergo si resistencia illa sit aliquid non nistratone distinctum, erit mera formalitas, resistencia ut Quo.

ASSERO III. Spectatam Resistenciam formalem in actu secundo in re ipsa esse ipsammet entitatem ita circumstantionatam contrario actuali.

RATIO, quia nulla est necessitas condistinquendæ illius resistenciæ entitativæ, ab ipsismet formis.

Punctum Difficultatis 2.

Quid Resistencia formarum sita in appetitu conservationis suæ solitaria.

ASSERO I. Quod ex modo nostro concipiendi hic appetitus conservationis, sit quasi actus aliquis elicitus Formæ quæ petit à causa conservante, ut procedat ulterius in ea actione, qua primo illam qualitatem produxit, vel suppleat illam actionem, per gavage, suppleat qua erat primo

producta. Dixi quod id sub disjunctione petat forma, quia etiam res non eodem modo omnes conservantur, interdumque aliud est producens, aliud conservans.

RATIO autem asserti est, quia appetitus elicitus, nobis notior, concipitur à nobis, immo & est actus quidam. Ergo ex notiori arguendo ad ignotius, etiam appetitus innatus, ita concipiendus erit.

ASSERO II. Appetitum illum conservationis in resistencia formali, nihil aliud in re esse, nisi ipsam entitatem. Secundum eursum naturæ natam tam diu esse extra causas, esseque in actu.

RATIO, quia etiam appetitus naturæ ad formas, nihil aliud in re est, quam ipsa materia capax formarum. Ergo & ipse appetitus conservationis, nihil aliud in re erit, nisi ita sicut circumtribitur accepta entitas.

Quod si ulterius quærat, quæ sit mensura ut tantum vel tantum duret forma, adeoque petat conservari, hoc determinativum interdum petitur & ex ipsa entitate, & ita anima in æternū petit durare: interdum hoc determinativum habetur à sola libera voluntate Dei, & ita liberè determinat Deus, ut tantum vel tantum duret visio beatifica; determinari ite possunt à negatione contrariæ formæ, & hoc modo petunt cæli semper durare: quia formæ calorum, nihil est contrarium; determinantur item si non producatur opposita forma, aut quod adhuc integræ sint dispositiones, &c.

Casu autem quo duæ formæ depolcant conservari, illa potius conservabitur, quæ magis petet, major autem petitio sita est, in naturali conditione formæ, quod si utraque æqualiter petat se conservari, illa potius conservabitur, quam depolcant alia entia conservari in sui bonum. Si autem nulla sit talis illarum formarum, pro hac potius conservanda determinatio, spectabit ad authorem naturæ.

DECIDENDUM adhuc restat pro quo instanti dicat forma appetitum conservationis. Quod ita explicat. Oviedo & supponit, quod forma pro conservatione depolcere possit, tam conservationem sui, quam negationem contrariæ qualitatis: dicitque quod forma in instanti A, pro quo supponitur existere, non exigit in actu secundo conservationem sui, sed existens in instanti A, depolcit in instanti A, conservationem sui pro instanti B, quamvis existens in instanti A, depolcat in instanti negationem contrariæ qualitatis pro instanti A.

Quod qualitas existens in instanti A, non depolcat conservationem sui pro instanti A, rationem reddit. Quia forma pro quo instanti resistit, pro eo instanti supponi debet existere,

† (F) 4

re, ne-

re, neque enim resistere potest quod non existit, pro eo instanti pro quo resistit, supponitur existere. Ergo supponitur pro illo instanti non posse non existere. Ergo supponitur pro illo instanti non posse corrumpi. Ergo supponitur pro illo instanti non resistere corruptioni faciendæ in eodem instanti. Quia resistantia in actu secundo debet esse respectu rei possibilis, & respectu rei, quæ, ablata resistantia, fieri posset. Jam autem impossibile est id quod conservatur pro instanti A, non conservari pro eodem.

Hæc doctrina Oviedo,

NON SATISFACIT I. Quia libertas maxima est, libertas in actu secundo, & pro instanti, quo fit exercitium actus, quod, pro illo instanti, impossibile est non esse. Ergo etiam maxima resistantia est, resistantia invincibilis, & pro eo instanti quo res supponitur esse in actu secundo, & quam pro illo instanti impossibile est non esse, cum præcipue Oviedo id etiam velit esse resistantiam, quod dicit impossibilitatem & incapacitatem, & sicut actus liber non nisi ex suppositione habet hoc, quod impossibile est, non esse ipsum; sic & illa resistantia, erit ex suppositione non nisi conservationis, adeoque appetitus ad illam. Quod si impossibilitas quin sit actus liber, cum est, non destruit libertatem. Ergo & impossibilitas ut non sit, non destruet resistantiam, nec destruet appetitum ad conservari.

ADDO. Quia illa resistantia nihil aliud est in re, quam ipsa entitas habens jus existendi. Sed cum de facto existit, est entitas, & habet jus existendi. Ergo & dicit resistantiam.

NON SATISFACIT II. Quia non distinguit in uno eodemque instanti temporis, duo instantia rationis: Potest enim prius ratione concipi deprecens DEO à creatura ut existat, intelligique DEUS pro illo priori indifferens ad illam servandam, & in posteriori signo rationis gaudens impetrata conservatione, quamvis toto temporis instanti, supposito quod existat, non possit non existere. Deinde doctrina Oviedi non distinguit resistantiam vincibilem, & resistantiam invincibilem. Resistantia in instanti A, quo res supponitur existere, est invincibilis pro illo instanti, non enim in eodem instanti potest aliquid existere & non existere. Et alia est resistantia vincibilis, qualis est resistantia Entis in instanti A, ne corrumpatur pro instanti B, quæ ut dixi, est resistantia vincibilis. Ergo etiam in instanti A, per ordinem ad instans A, erit petitio conservationis, sed petitio invincibilis & proportionata ipsi resistantiæ, ut ait Oviedo, invincibili.

NON SATISFACIT III. Quamvis qualitas existens pro instanti A, corrumpi non pos-

sit pro instanti A, ut vult Oviedo. Nihilominus resistit contrariæ qualitati, & petit negationem contrariæ qualitatibus. Ergo etiam in instanti A, potest resistere negationi suæ conservationis. Quod ipsum ulterius sic proponitur. Resistentia debet esse respectu rei possibilis, ut vult Oviedo. Impossibile autem est, ut pro quo instanti supponitur qualitas existere, eodem instanti supponatur expulsa, & tamen hoc non obstante deprecit qualitas existens, pro instanti A, negationem qualitatibus contrariæ. Ergo tunc poterit resistere pro instanti scilicet A, etiam negationi suæ conservationis.

RESPONDET Oviedo. Quod qualitas existens pro instanti A, deprecit, ne corrumpatur ab alia qualitate, deprecit id pro instanti sequenti, non autem pro præsentis, idque dicit sub finem numeri octavi.

CONTRA. Quia sub initium numeri noni expresse dicit, quod Forma existens pro instanti A, resistat introductioni formæ contrariæ, pro instanti in quo est, & pro instanti sequenti redibit ergo Argumentum hinc.

ASSERO III. Quod Forma, tam pro instanti quo est, quam pro instanti futuro supposito quod possit esse, deprecit sui conservationem & negationem contrariæ.

RATIO. Quia si non peteret sui conservationem, pro instanti pro quo est, ideo non peteret, quia pro instanti pro quo est, non potest non esse. Sed id non probat, quod adhuc non petat sui conservationem, ut probatum est. Tum quia pro illo instanti res respectu DEI existit libere, quia ex suppositione non nisi consequenti, non potest non existere; Si libere existit. Ergo potest à DEO annihilari, licet ex suppositione à DEO non annihiletur. Si potest annihilari. Ergo & exigere, ne annihiletur. Tum quia opposita sententia, diminuit gratiam & beneficium conservationis. Nam in instanti A, dum existo, non possum non existere, quid ergo pro hoc debeo DEO, non etiam dum existo in instanti B, quia hoc jam, tunc, habet se ac instans A, non etiam ratione secuturæ conservationis, quia diminuta est obligatio pro beneficio futuro, præcipue si, dum illud possideo, ad nihil teneor.

Punctum Difficultatis 3.

De Resistentia per Reactionem & Reactionem.

PRÆMITTO I. Explicationem Terminorum hujus Materie.

PRIMO. Quid Agens, quid Passum in hac Materia? In re, id quod est agens, diverso respectu est passum hic; nam idem agens, quod est calidum, si amittat aliquem gradum caloris, revera est passum, patiens scilicet sui diminutionem, nihilominus.

hilominus nomine agentis illud venit, quod est majoris activitatis; & nomine passi illud, quod est minoris activitatis.

SECUNDO. *Quid agens principale, quid agens minus principale.* Agens principale est illud, quod excedit activitate, minus autem principale, quod non excedit.

TERTIO. *Quid passum magis principale, quid passum minus principale.* Illud quod est majoris activitatis vocatur passum minus principale, in quantum scilicet opposita qualitas, diminuit aliquem gradum in illo, redigitque illud agens, in conditionem patientis illam diminutionem. Quod autem minus habet activitatis, vocatur passum principale, quia plures gradus amittens quam producat.

QUARTO. *Quid sit pars repassa, quid pars non repassa, quid pars passa?* Nominis partis repassæ vocatur illa pars principalis agentis, quæ est vicinior contrariæ qualitati, & in quam exierit passum principale (quod alias appellavimus agens minus principale) vim suam, similem sibi gradum producendo; Partes a. remotiores, & in quas vim suam non exierit minus principale agens, vocantur partes non repassæ. Nominis autem partis passæ propriissime venit pars illa passæ, in quam immediate agit principale agens.

QUINTO. *Quid sit Reactio, quid Repassio.* Actio, qua inducit agens minus principale, similem sibi qualitatem, vocatur Reactio, & est actio passi in suum agens. Repassio autem tunc est, cum agens magis principale, amittit aliquid, ob actionem, minus principalis agentis, ut cum calidum ut octo, amittit unum gradum, dicitur repati.

Maurus questione 24. commune hoc effatum: Quod qualitates magis activæ sint minus resistivæ, putat implicare in terminis. Rationem dat, quia qualitates contrariæ sunt calor & frigus, v.g. implicat autem in terminis, quod si calor est magis activus quam frigus, frigus magis sit resistivum, quam calor. Quod ipsum probat. Qualitas magis activa est, quæ agit vehementius & citius, sed si calor vehementius & citius agit in frigus, illud corrumendo, quam frigus in calorem, eo ipso, magis calor resistit frigori, quam frigus calori, quod ipsum probat. Quia si calor agit citius in frigus, illud destruendo, frigus citius patitur destructionem à calore. Sed quod citius patitur destructionem ab altero, minus illi resistit; major enim resistentia est, per quam difficilius & tardius aliquid destruitur. Sed hoc etiam argumento posito effatum communis doctrinæ sustineri potest. Hac in primis via, quod scilicet, si comparentur inter se activitas ignis, & ejusdem ignis resistivitas, major appareat in igne activitas, quam resistentia. Unde cum plurima comburatur, tamen tam multis, ut cinere, & aqua, & aliis modis facile restingui potest, licet comparative accepta resistentia frigidi, ad activitatem caloris, non possit dici ab-

solute major, præ resistentia frigoris. Posset alia via idem salvari, ostendendo resistentiam, non quidem majorem simpliciter, quia si major esset simpliciter resistentia, non posset jam effectum habere major activitas, adeoque nec esset major activitas, nisi majoritate aliqua materiali, ostendendo inquam majorem resistentiam in hoc, quod si comparentur gradus resistentiæ, qui non sunt determinati ad gradum non nisi octavum, nulla enim hujus determinationis necessitas cum gradibus activitatis, plures sint, licet unus gradus activitatis sit potens, ad plures gradus resistentiæ superandos.

PRÆMITTO II. *Resistentiam effectivam, communiter sumi pro Reactione, sed exacte loquendo, non debet appellari resistentia effectiva, nomine Reactionis.*

RATIO. Quia resistentia effectiva, æque primo utrique formæ convenit, etsi deberet alicui principalius convenire, potius conveniret agenti principali, seu magis activo, cum reactio potius passio, seu minus principali agenti tribuatur. Quod autem resistentia effectiva, utrique qualitati æque primo conveniat. Ratio est, nihil est ratione cujus huic potius, quam illi qualitati debeatur, tam enim conatur frigus ut vincat calorem, quam calor ut vincat frigus.

PRÆMITTO III. *Resistentiam effectivam dupliciter posse spectari. Vel in actu primo, vel in actu secundo.* Resistentia effectiva in actu primo, est ipsa illa potentia, quæ potens est principiare actum resistendi. Resistentia autem effectiva in actu secundo duplex est. Primo effectiva ut *Quo*, & hæc non aliud est, quam motus ad qualitatem, quæ agendo produci debet, & alia resistentia effectiva ut *Quod*, & est terminus, qui producitur illo motu, & per quem positive tanquam per entitatem ratam unum expellit aliud. *His præmissis*

QUÆRES I. An datur Reactio & Repassio.

Affero dari. Ita Aristoteles 1. de Generatione cap. 7. & 3. Physicorum textu 8.

RATIO est. Tum quia datur mixtio, aut generatio nova, ex conflictu duorum. Tum quia ostendit hoc experientia, quod datur actio caloris in frigus ferri, & à ferro expugnetur calor. Tum quia frigus & calor habent vim agendi. Hinc si sint debite applicata, necessario utrumque ager, adeoque sequitur debere dari reactionem & repassioem, si enim unum tantum ageret, daretur non nisi passio, sed quia & aliud agit, debet in illo quod patitur, dari reactio, & in illo quod principaliter agit, repassio.

DICES I. Si ignis dum agit, v.g. in lignum repatiatur, sequitur quod aliquem gradum amittat. Si aliquem gradum amittit, ergo tantam intentionem in passio non producat, quantam produxisset, si repassus ignis non fuisset. Si autem tantam

tantam intensionem producere non potest, non assimilabit sibi passum, consequenter nec in ligno produceretur, forma ignis.

RESPONDETUR. Ex Vi majori activa caloris, sequitur, ut se reducere possit in pristinum, aut resistere, ne impediatur, ab inductione formæ.

DICES II. Si verum est assertum, inexplicabile est, quomodo agens in eodem instanti, quo agit, possit repati, v. g. quomodo ferrum candens calidum ut sex, ad motum nivi frigida: ut septem, in eodem instanti possit destruere, v. g. duos gradus frigoris in nive, & amittere unum gradum caloris, aut enim in illo instanti, secundum illum gradum frigoris, quem amittit, nix, agit aut non agit. Si agit, contra erit, quia omne agens dum agit, existere debet. Non etiam secundum, quia frigus quo plures habet gradus, eo plus in primo instanti operatur. Ergo omnes in primo illo instanti illud juvant, & non est ratio, cur frigus in priori naturæ non utatur illo suo gradu.

Hanc objectionem proponit recentior Suarez & respondet, quod frigus secundum gradum amissum non agat, ad illam autem propositionem, agens quo plures habet gradus, magis agit, dicit Ly magis cum sit gradus comparativus, comparari potest, vel magis respectu alius agentis, quod appellatum est supra, agens minus principale, & sic ratione graduum remanentium magis adhuc agat. Quod si Ly magis comparetur ad ipsum metagens principale, indubie si nulum gradum caloris amisisset, calidum magis ageret. Quod autem recurritur ad illud prius naturæ, id in presenti non vincit, quia prioritas illa naturæ, est secundum intentiones nostras, actio autem illa debet esse quid Physicum.

DICES III. Movens quodpiam localiter, non est necesse à moto localiter moveri. Ergo nec est necesse agens à passo repati.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia non ex eo ipso, quia motum movetur localiter, supponitur motum habere vim movendi. Jam autem agens calidum & frigidum, supponitur habere vim agendi, nihilque illis deest, quo minus sequatur actio, quamvis autem illa agentia supponantur inæqualia, non impediuntur ab agendo, licet ingrediatur debilius, à vincendo simpliciter.

QUÆRES II. An pars repassa simul moveatur duobus motibus contrariis?

Figatur imaginatio. Ponatur calidum ut octo, octo palmare, frigidum etiam ut octo, octo palmare. Ponatur rursus, quod in octavum palmum calidi, reagendo frigidum, induxerit unum gradum frigoris. Queritur? An in partem octavam illius palmi, agunt & partes septem caloris, non repassa, & ipsum passum seu frigus? si enim eorumque agat, movebitur illa pars, duobus motibus contrariis caloris & frigoris.

ASSERO. Partem repassam non moveri duobus motibus contrariis. Est assertum commune contra Averſa.

RATIO Asserti est. Quia si pars repassa moveretur duobus motibus contrariis, illisque in summo ut supponitur, tunc pars una subiecti esset capax plurium graduum quam octo, haberet enim gradus septem non repassos, in parte autem repassa haberet unum gradum frigoris, qui fundant in illa rationem partis repassæ, haberet etiam rursus in eadem parte gradum unum, à partibus non repassis introductum. Ergo illud subiectum novem gradibus informabitur.

RESPONDEBIS. Quod eodem instanti quo producant partes non repassæ unum gradum, cessurus sit gradus frigoris, consequenter non habebit subiectum plus quam octo gradus.

Contra. Ergo jam non sentis idem moveri duobus motibus contrariis, de quo tamen fuit Difficultas. Quod ipsum sic urgetur. Quia vel eodem instanti, quo inducitur à passo in partem repassam, gradus frigoris expellitur, vel non eodem. Si eodem. Ergo eodem instanti est, & non est ille gradus frigoris, quod est impossibile. Si sequenti. Ergo non stas in proposito, non enim ostendis, quod simul moveatur duobus motibus contrariis, redibitque insuper Argumentum factum.

QUÆRES III. Cur reagente passo in partem repassam, partes non repassæ non agant in partem repassam.

Ratio dubitandi est. Quia partes non repassæ agunt in Passum, quod supponitur esse distantius parte repassa, cur non potius agent in partem repassam, & si habent vim agendi sufficientem, ut agant in passum, cur non habebunt vim sufficientem ut agant in partem repassam?

RESPONDET I. Pontius. Quod si supponatur Passum, tam esse applicatum, ut ad producendum secundum gradum frigoris, quam pars non repatiens ad producendum unum gradum caloris, eo casu, potentius habebit effectum, et si sint æqualis potentie, vel neutrum produceret quidquam, vel à Deo determinabitur, quodnam producere debeat.

Contra. Quia non responderetur ad intentum, quia non est quæstio de Productione secundi gradus frigoris, sed est quæstio, cur agat pars non repassa in passum, & non agat in partem repassam? & cur producere possit aliquem gradum caloris in passo, & non possit impedire, ne producat quidquam frigoris, in parte repassa.

RESPONDET II. Quidam. Quia si Passum potuit aliquid corrumpere de qualitate partis repassæ, & contra, si partes non repassæ contra vim passi non potuerunt conservare gradum partis repassæ, multo minus poterit contra eandem vim passi eundem restituere & producere, non enim minor vis necessaria ad aliquid de novo producendum, quam ad aliquid conservandum.

Contra.

Contra. Partes non repassæ contra Activitatem omnem passi, possunt aliquid producere in passo, itemque contra resistantiam tam graduum Passi, antequam passum illos amisisset, quam contra resistantiam reliquorum graduum passi, quos supponitur adhuc habere passum. Ergo multo magis contra resistantiam pauciorum jam partium passi, poterit in partem repassam inducere gradum deperditum.

Deinde suppono, quod sicut partes agentis agunt uniformiter, difformiter, sic etiam partes passi agunt uniformiter, difformiter, quo posito argumentor. Partes passi integræ, uniformiter difformiter agentes, potentius conservabant gradum amissum, quam conservent in parte repassæ productum, utpote magis remotum, & tamen contra vim conservativam passi, partes non repassæ, poterant producere in partibus passi gradum sibi similem. Ergo in parte viciniore multo magis id poterunt.

RESPONDET 3. Idem. Quia in quocunque casu datur Reactio. Qualitas quæ produci ut à Passo, in parte repassæ, magis distat ab intentione passi, quam qualitas, quæ in eadem parte repassæ, produci deberet, à parte non repassæ, distat ab intentione ejusdem partis non repassæ. Ex quo fit, quod plures partes passi concurrant ad producendam & conservandam, in parte repassæ qualitatem, quam concurrerent partes partis non repassæ, si pars non repassæ deberet agere in partem repassam.

Contra. Redit Argumentum jam factum. Partes non repassæ contra omnem nulum partium passi, possunt in passo producere suam qualitatem. Ergo producent in parte repassæ. Deinde, non sola ultima pars passi producit qualitatem in parte repassæ, sed & omnes partes agunt, quantumvis agant uniformiter, difformiter. Ergo etiam non sola ultima pars non repassæ, sed & omnes reliquæ agent, quamvis uniformiter, difformiter: Negatur item, quod Gradus producendus in parte repassæ, magis distat ab intentione partium non repassarum, quam distat unus gradus ab intentione passi, neque enim hæc major distantia est, per Heterogeneitatem, cum supponantur esse gradus homogenei, imo heterogeneitas hic nihil impediret: nec est major distantia localis, magis enim est vicina pars repassæ, partibus non repassis, quam sit pars repassæ vicina passo, cum supponatur induxisse suos gra-

du in partes viciniore passu. *Ad Quæsitum ut respondeatur*

ASSERO I. Quod eo ipso instanti, quo produciitur in partem repassam qualitas passi, non possint partes non repassæ restituere suam qualitatem. **RATIO.** Quia alias eodem instanti esset illic frigus, quia supponitur inductum, & non esset, quia supponeretur expulsum à partibus non repassis.

ASSERO II. In secundo vel aliis posterioribus instantibus, posse partes non repassas agere, in partem repassam. Ratio, quia experientia ostendit partes repassas redire ad pristinum.

ASSERO III. Ratio, cur agens impediatur, non producat in parte repassæ qualitatem, quamvis tunc in passo producat similem sibi qualitatem, rejicienda est in naturam agentium, qualem si non haberent, tunc ignis v.g. quia activissimus est, omnia de palceretur, tollereturque omnis mistio. Rursus rejici debet in id, quia agens necessarium tantum agit, quantum potest, hinc si eodem modo se habeat semper, non poterit postea plus. Quia ergo in primo congressu calidum ut octo, cum frigido ut octo, exeruit omnes suas vires contra frigidum ut octo, & tamen eo in tempore simul amisit unum gradum, cum eodem modo se habeat agens calidum, ut habuit ante, non potest simul procedere in illa actione, vel conservatione graduum productorum in passo, & simul concurrere ad producendum gradum in parte repassæ. Nam pro illo quod primo agit conservando, & producendo, omnes vires intendit, hinc nisi accedat calido melius aliquid, non potest agere in partem repassam, citius tamen postea à distantiori passo submovebit actionem, ut se in parte repassæ tueatur.

Quod attinet ad aerem, intermedium inter agens & passum, conditionem hujus partis sequetur, cujus qualitatem habebit.

QUÆSTIO III.

De Remissione.

DE Remissione nihil speciale dicendum occurrit, quod ex dictis solvi non possit, si enim sit res de remissione, in quantum illa opponitur intentioni, sicut intentio fit additione gradus ad gradum, ita remissio stabit in ablatione gradus à gradu. Si autem sit res de remissione activa & passiva, quæ perficitur reagendo & repatiendo, de ea sic discurrendum, ac de reactione & de repassione.

DISPUTATIO III.

DE MISTIONE.

At tenditur in hac disputatione ad elementa, qualitates primas, &c. Exactior tamen horum notitia aliunde peti potest.

QUÆSTIO I.

De Principiis misionis, & eorum Proprietatibus.

Nomine principiorum misionis, veniunt elementa. Nomine proprietatum, qualitates primæ, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, &c.

DIF.